

Országos Szakiskolai Közismereti Tanulmányi Verseny

2007/2008

IRODALOM – MAGYAR NYELV ÉS HELYESÍRÁS

I. (iskolai) forduló

2007. december 10.

.....
Iskola hosszú bélyegzője

Versenyző		Pontszám		Százalék
Neve	Osztálya	Elérhető	Elért	
.....	100%

..... Javító tanár Igazgató
-----------------------	-------------------

Kedves Versenyző!

A feladatok megoldására 60 perc áll rendelkezésére. A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatja meg, kérjük, ügyeljen az idő beosztására!

Sikeres feladatmegoldást kívánunk!

Jókai Mór: A tanár bosszúja

Kövy Sándor híres pataki jogtanárral történt a következő eset.

Az érdekes tanár úrnak volt a legutolsó praelectiója egy diligencia végén, s a juristák már alig várták, hogy a déli 12 órát elcsengessék, várván már akkor mindnyájukra a szekér, hogy a világ négy sarka felé szállítsa őket a szüreti vakációra.

Egyszer aztán csakugyan csengettek 12 órára, de az öreg Kövy hallatlanná tette azt s tovább magyarázott éppen valami igen érdekes régi családról, nemesi diploma satöbbiről.

A juristák várnak 5 percig, várnak 10 percig – az öreg csak magyaráz tovább és nem mozdul. Elkezdenek hát feszengeni, az ajtóra kacsintgatni, hogy a tanár úrral észrevetessék megbotránkozásukat afelett, hogy az édes vakációból ilyen vámot szed.

Látván aztán Kövy, hogy itt ugyan borsóhányás a falra minden magyarázat, úgyse hallgat rá senki, hát a mondat közepén felvette botját, kalapját, s víg vakációt kívánva elhagyta az auditóriumot. Bekövetkezvén a szüret utáni diligencia: amint Kövy a legelső praelectióra felment, azt a múltkori megszakítást folytatva így kezdte meg:

...pedig a Fekete familia igen híres és gazdag familia volt.

Hanem erre a csúffátételre aztán szégyenkezve sunyták le a fejüket a juristák, s félbe nem szakították volna többet Kövy előadását, ha reggeltől éjfélig tartott volna is az.

Jókai Mór: A létai fuvaros

Nagyon sürgős menetele volt a megyei orvosnak, éjszaka kellett még hatméröldnyi távolba utaznia, fuvarost hívatott, megmagyarázta neki, hova vigye, azzal összepakolt, bundájába vágta magát s mondta neki, hogy csak hajtson szaporán, de vigyázva.

Amint a határból kiértek, a fuvaros beszélgetéshez kezdett, de nem kapott választ, hátranéz, hát látja, hogy az orvos alszik.

No, ha alszik, akkor ő is megállítja a lovait, kifog, leszerszámoz, a lovakat kicsapja a gyepre legelni, maga meg lefekszik a kocsi mellé a szűrére, követi a jó példát.

Reggel jókor felébredt az orvos, a fuvaros éppen akkor fogta be a lovakat. Az orvosnak úgy tetszett, mintha nagyon ismerős volna a város, amelyet a közelben lát.

– Nini, hol járunk már?

– Hát csak itt vagyunk még Léta mellett.

– Hát hogy a ménkübe lehet az?

– Csak úgy biz'a, hogy láttam, milyen jóízűen alszik a tekintetes úr, nem akartam, hogy a döcögős út fölrázza az álmából.

Tehát az orvos a nagy sietséges igyekezettel azt nyerte, hogy egy éjszaka kinn hált az ég alatt a szekéren – jó vetett ágya tőszomszédságában.

1. feladat

(2/)

Határozza meg az anekdota fogalmát!

.....
.....

2. feladat

(4/)

Hogyan ismerkedett meg Jókai Mór első feleségével? Ki volt ő? (név)

.....
.....

3. feladat

(4/)

Nevezzen meg négy Jókai-regényt!

.....
.....
.....
.....

4. feladat

(5/)

Értelmezze az anekdoták szövegéből vett idézeteket! A dőlt betűvel kiemelt kifejezésekre figyeljen!

„csengettek 12 órára, de az öreg Kövy *hallatlanná tette azt.*”

.....

„édes vakációból *ilyen vámot szed*”

.....

„*borsóhányás a falra minden magyarázat*”

.....

az orvos „*bundájába vágta magát*”

.....

„*vetett ágya tőszomszédságában*” aludt

.....

5. feladat

(2/)

Kiket neveztek juristáknak?

.....

6. feladat

(3/)

Válassza ki az egyik anekdotát, és foglalja össze 4-5 mondatban, miről szól!

.....

.....

.....

.....

.....

7. feladat

(2/)

Kinek az életrajzi adatai az alábbiak?

- *A mai Románia területén született.*
- *1904-től többször járt Párizsban.*
- *mindenütt „átutazónak” érezte magát.*
- *házasságot köt Boncza Bertával.*
- *a Holnap antológia egyik szerzője.*

.....

8. feladat

(4/)

Magyarázza saját szavaival a Mikszáth-novella alább kiemelt gondolatait!

„csak *asszony* az *asszony*, ha arany paszománnyal övezi is a derekát”

.....

„a molnárnéért *magam sem teszem kezemet a tűzbe*”

.....

„Észreveszik...hogyne...az őrlő asszonyok az odanézést is, a visszanézést is.
Szóba rakják...hogyne...s amit nyelvük érint, nyomban feketébb lesz.”

.....

.....

9. feladat

(2/)

Kinek milyen ígéretére utal a novella utolsó mondata?

„Fölfelé folyik a bágyi patak!”

.....

10. feladat

(8/)

Igennel (I) vagy nemmel (N) válaszoljon a kérdésekre! Igaz-e, hogy ...

- a) Rooseveltt volt amerikai elnök olvasott egy Mikszáth-regényt, és nagyra értékelte azt?
- b) Mikszáth kétszer is elvette Mauks Ilonát?
- c) Ady férjes asszonynak udvarolt?
- d) Jókait csodagyereknek tartották?
- e) Mikszáth tanári diplomát szerzett?
- f) Ady barátságot kötött Jókai Mórral Pápán?
- g) Jókai másodszor is színésznőt vett feleségül?
- h) Ady és Kosztolányi szívélyes jó barátok voltak?

Olvassa el figyelmesen Ady Endre versét!

Szeretném, ha szeretnének

Sem utódja, sem boldog őse,
Sem rokona, sem ismerőse
Nem vagyok senkinek,
Nem vagyok senkinek

De, jaj, nem tudok így maradni,
Szeretném magam megmutatni
Hogy látva lássanak,
Hogy látva lássanak

Vagyok: mint minden ember: fenség,
Észak-fok, titok, idegenség,
Lidérces, messze fény
Lidérces, messze fény

Ezért minden: önkínzás, ének:
Szeretném, hogyha szeretnének,
S lennék valakié
Lennék valakié

11. feladat

(2/)

Milyen szóképpel él Ady a vers első két versszakában? Írjon példát is!

.....

.....

12. feladat

(2/)

Milyen személyiségbeli ellentétpárt állít szembe a vers?

.....

13. feladat

(4/)

vers napjainkban aktuális problémákról is szólhat. Ültesse át a vers gondolatait 5-6 mondatban egy mai – 21. századi, modern – naplórészletbe!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. feladat

(8/)

Húzza alá a helyes választ! (Minden kérdésnél egy van.)

a) Ki volt a XVIII. század végén induló nyelvújító mozgalom vezéralakja?

Pázmány Péter Mikes Kelemen Kazinczy Ferenc Batsányi János

b) Ki vagy mi a történelmi filmekből és regényekből ismert bajonett?

bárónő bajor menyecske szúrófegyver francia mártás

c) Melyik állatot szokás hasonlítani egy család rossz útra tévedt tagjához?

fehér holló fekete bárány szürke galamb fekete macska

d) Milyen irodalmi műfaj a fabula?

sírvers tanmese levélregény bujdosóének

e) Melyik a helyes írásmód?

könyvritkasággyűjtemény könyvritkaság gyűjtemény
könyvritkaság-gyűjtemény könyv ritkaság-gyűjtemény

f) Melyik helytelen?

kulcscsont díszszázad észszerű nagygyűlés

g) Milyen eredetű a „kollégium” jövevényszavunk?

német francia latin szláv

h) Az alábbiak közül melyiket nevezik francia négyesnek?

egy tiltott szerencsejáték egy tánc egy négylovas fogat egy kártyajáték

15. feladat

(3/)

Írjon olyan üdvözlőlapotot, amelyikben csak magas vagy csak mély hangrendű magánhangzók szerepelnek! (Példaként bemutatunk egy verses üdvözlőt.)

*Huzatos vonaton
Bajára utazom.
Baján a faágból
Furulyát faragok.
Horgászom, futkosok,
Napozom, nyaralok.*

Az Ön üdvözlőlapja:

16. feladat

(12/)

Rendezze táblázatba az alábbi szavakat szerkezetük és hangrendjük szerint!

öntözőkanna, mese, autó, alma, írás, öltöny, íróasztal, asztal, helyesírás, ürge, bika, napfény

Egyszerű szó			Összetett szó
Mély hangrendű	Magas hangrendű	Vegyes hangrendű	

17. feladat

(5/)

Képezzen melléknevet a következő szavakból! (Pl. fenomén – *fenomenális*)

hérosz:

szatíra:

allegória:

régió:

irónia:

18. feladat

(5/)

Tagolja mondatokra és tegye ki a szükséges írásjeleket a következő szövegben!

A strucc a világ legnagyobb madara hazája az afrikai szavanna repülni ugyan nem tud de futni annál inkább óránként 50 km-es sebességgel is növény és húsevő is egyben a struccpár egymást felváltva költi ki az óriási tojásokat

19. feladat

(6/)

Egészítse ki a mondatokat a zárójelben lévő igék megfelelő alakjával!

Ezt a színdarabot a színház legjobb színészei (játsszik)

Holnap Feriék vissza a könyvet! (hoz)

A tó a turistákat. (vonz)

Gyerekek, a gyümölcsöt fogyasztás előtt mindig meg! (mos)

Hagyjad, hadd a gyerekek a pályán! (edz)

A munkások még ma el az alapozást! (végez)

20. feladat

(5/)

Képezze az alábbi igék megadott alakját!

ír (feltételes mód, jelen idő, E/3 személy, általános ragozás)

mond (feltételes mód, jelen idő, E/3 személy, határozott ragozás)

szik (feltételes mód, jelen idő, E/2 személy, általános ragozás)

fogószik (feltételes mód, jelen idő, T/2 személy, általános ragozás)

görget (feltételes mód, múlt idő, E/1 személy, határozott ragozás)

21. feladat

(10/)

A következő szavak jelentéseit összekevertük. Töltse ki a táblázat második sorát! Írja be a cellákba a szóalakok jelentésének betűjelét!

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J

- A) beleváló
- B) bele való
- C) balszélső
- D) bal szélső
- E) angolpark
- F) angol park
- G) nagyágyú
- H) nagy ágyú
- I) zöldasztal
- J) zöld asztal

- a) berendezési tárgy tárgyalásokon
- b) jelentős személyiség
- c) szokás beletenni valamit
- d) angol szokások szerint rendezett park
- e) bal oldalon, szélen lévő
- f) zöld színű asztal
- g) nagyméretű ágyú
- h) park Angliában
- i) labdarúgó posztja a pályán
- j) rátermett

22. feladat

(1/)

Döntse el, melyik írásmód helyes! Húzza át a hibásat!

Kellemes Karácsonyi Ünnepeket!

Kellemes karácsonyi ünnepeket!

23. feladat

(1/)

Írja le, mit küldene el rövid, tömör, legfeljebb hatszavas SMS-ben a felkészítő tanárának arról, hogy mit érzett a feladatlap megírása alatt – és most, hogy a végére ért!

.....
.....